

Högskoleutbildningen

I det här faktabladet kan du bland annat läsa om skillnaden mellan ett universitet, en högskola och en så kallad enskild utbildningsanordnare. Du kan också läsa om vilka ämnen och huvudområden som finns på universitet och högskolor.

Vem får erbjuda högskoleutbildning?

Alla som ger en utbildning får kalla sig universitet eller högskola. Orden är inte juridiskt skyddade.

Däremot får inte vem som helst utfärda examina på högskolenivå. Ett krav som gäller för högskoleutbildning eller akademisk utbildning är att den som erbjuder utbildningen ska ha ansökt om och fått tillstånd av regeringen eller Högskoleverket att utfärda examen på högskolenivå. Läs mer om examina i faktabladet *Läsa på högskolan*.

Huvudområden motsvarar ämnen

Alla kurser på universitet och högskolor hör till ett ämne.

Ämnena på universitet och högskolor är oftast mer specialiserade än gymnasieämnena. På gymnasiet finns till exempel ämnet samhällskunskap. På universitet och högskolor finns inte det, utan där väljer man i stället att fördjupa sig i till exempel statsvetenskap, sociologi eller nationalekonomi.

Ibland grupperas ämnena i kategorier. Grupperingen kan se lite olika ut i olika sammanhang. Det här är en vanlig indelning:

Humaniora, till exempel arkeologi, biblioteksvetenskap, språk, filosofi, historia, konstvetenskap, filmvetenskap och religion.

Konstnärliga ämnen, till exempel dans, musik, design, teater, konst, formgivning och slöjd.

Medicin och vård, till exempel medicin, omvårdnad, sjukgymnastik och veterinärmedicin.

Naturvetenskap, till exempel biologi, lant- och skogsbruk, kemi, matematik, ekologi, geografi, geologi och miljövetenskap.

Samhällsvetenskap, till exempel beteendevetenskap (bland annat psykologi och pedagogik), journalistik, juridik, statistik, statsvetenskap, turism, nationalekonomi och företagsekonomi.

Teknik, till exempel arkitektur, byggteknik, bioteknik, datateknik, industriell design, informationsdesign, kemiteknik, materialteknik, medicinsk teknik och teknologi.

Tvårvetenskap, till exempel arbetsvetenskap, genusvetenskap, humanekologi och medie- och kommunikationsveten-

skap. (Ett tvårvetenskapligt ämne ligger i gränslandet mellan flera olika huvudområden.)

Huvudområden

Ett huvudområde är en inriktning på en generell examen. Om du till exempel har en kandidatexamen i företagsekonomi, så är företagsekonomi huvudområdet i din examen.

Huvudområden kan ibland utgöras av ett enda ämne. I andra fall omfattar huvudområdet flera ämnen.

Universiteten och högskolorna väljer själva vad de ska kalla de huvudområden de ger examen i, och vilket eller vilka ämnen som ska ingå i huvudområdena.

Utbildningen ska hålla en viss kvalitet

Studenter har rätt att få en likvärdig utbildning oberoende av var i Sverige de studerar. En likvärdig utbildning betyder inte att alla utbildningar måste se likadana ut till innehåll och upplägg, utan att de ska hålla en viss kvalitet. När det gäller kvalitetskraven är det ingen skillnad på om en utbildning ges av ett universitet eller en högskola eller av en enskild utbildningsanordnare med examenstillstånd.

För att kontrollera att universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare lever upp till kraven granskar Högskoleverket kvaliteten på alla utbildningar som kan ge en examen på grundnivå (inte högskoleexamen) eller avancerad nivå. Vi granskar också alla utbildningsprogram som leder till en yrkesexamen. Resultaten publiceras på studera.nu.

Skillnaden mellan universitet och högskolor och andra

Förutom universiteten och högskolorna finns andra som har tillstånd att ge examen på högskolenivå. Sammanlagt finns det drygt 50 universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examen.

Den största formella skillnaden mellan universitet och högskolor är att ett universitet har generellt tillstånd att utfärda

doktorsexamen, medan högskolor måste ansöka om det tillståndet inom ett eller flera områden.

Statliga universitet och högskolor

Riksdagen beslutar vilka statliga universitet och högskolor som ska finnas. Statliga universitet och högskolor är myndigheter. I sitt arbete måste de följa de lagar och förordningar som gäller för alla statliga myndigheter.

Enskilda utbildningsanordnare

Det finns universitet och högskolor som inte är statliga, där till exempel en stiftelse ansvarar för verksamheten. De kallas enskilda utbildningsanordnare. Exempel på enskilda utbildningsanordnare är Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Högskolan i Jönköping, som alla är stiftelseägda och har ett brett utbud av utbildningar inom sina områden.

Andra enskilda utbildningsanordnare ger utbildning inom ett särskilt område, exempelvis Beckmans Designhögskola och Örebro Teologiska Högskola. Även de enskilda utbildningsanordnarna måste ha rätt att utfärda examen för att få bedriva universitets- eller högskoleverksamhet.

Specialiserade universitet och högskolor

Vissa högskolor är specialiserade på ett visst utbildningsområde, till exempel Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm, som har utbildningar inom idrott och hälsa. Ett annat exempel är Karolinska institutet som utbildar läkare, sjuksköterskor, tandläkare och andra yrkesgrupper inom vården eller angränsande områden.

Blekinge tekniska högskola och Luleå tekniska universitet har namn som för tanken till tekniska utbildningar. De har sitt ursprung inom teknikområdet men utbildar även inom en rad andra områden.

Ibland har institutioner, fakulteter eller campus vid en högskola högskolenamn så man kan tro att de är helt fristående högskolor (se rutan Institutioner och campus – inte fristående högskolor, sidan 3).

Institutioner

De flesta universitet och större högskolor är organiserade i institutioner för olika ämnen. Institutionen leds av en prefekt. Prefekten har hjälp av en eller flera studierektorer, som har det pedagogiska ansvaret för ett huvudområde eller ett utbildningsprogram.

Mindre högskolor som bara utbildar inom ett specifikt område har oftast inga institutioner utan i stället ett kansli som sköter det administrativa arbetet.

► MER INFORMATION

Lagar och förordningar

De regler som gäller svensk högskoleutbildning finns i högskolelagen och högskoleförordningen.

På Högskoleverkets webbplats www.hsv.se finns länkar och beskrivningar av innehållet i dessa.

Kontakt med universitet och högskolor

Alla universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd på högskolenivå hittar du i faktabladet Adresser och även på Högskoleverkets webbplats studera.nu.

Om kvaliteten i högskoleutbildningarna

På studera.nu kan du läsa om resultatet av Högskoleverkets kvalitetsgranskningar av utbildningarna inom varje huvudområde (ämne).

Studievägledning

Studievägledare finns på alla universitet och högskolor. Du kan också kontakta studievägledare via www.vagledningsinfo.se.

▶ INSTITUTIONER OCH CAMPUS – INTE FRISTÅENDE HÖGSKOLOR

Det förekommer att delar av universitet och högskolor har namn som gör att man kan tro att det rör sig om helt fristående högskolor. Här är några av de "högskolenamn" som vissa universitet och högskolor använder sig av.

Blekinge tekniska högskola

Managementhögskolan
Blekinge yrkeshögskola

Chalmers tekniska högskola

IT-universitetet (tillsammans med Göteborgs universitet) • Sveriges bygguniversitet (tillsammans med Kungl. Tekniska högskolan, Lunds tekniska högskola och Luleå tekniska universitet)

Göteborgs universitet

Filmhögskolan • Förvaltningshögskolan • Handelshögskolan • Steneby-
skolan • Högskolan för design och konsthantverk • Högskolan för fo-
tografi • Högskolan för scen och musik • IT-universitetet (tillsammans
med Chalmers tekniska högskola) • Konsthögskolan Valand • Sahlgrenska
akademien

Högskolan i Borås

Bibliotekshögskolan • Ingenjörshögskolan • Textilhögskolan

Högskolan i Jönköping

Hälsöhögskolan • Högskolan för lärande och kommunikation • Inter-
nationella handelshögskolan • Tekniska högskolan

Karlstads universitet

Musikhögskolan Ingesund

Kungl. Tekniska högskolan

IT-universitetet i Kista (tillsammans med Stockholms universitet) •
Sveriges bygguniversitet (tillsammans med Chalmers, Lunds tekniska
högskola (Lunds universitet) och Luleå tekniska universitet)

Linnéuniversitetet

Ekonomihögskolan • Sjöfartshögskolan

Linköpings universitet

Hälsouniversitetet • Tekniska högskolan

Luleå tekniska universitet

Musikhögskolan • Sveriges Bygguniversitet (tillsammans med Chal-
mers, Kungl. Tekniska högskolan och Lunds tekniska högskola) • Tea-
terhögskolan

Lunds universitet

Arbetsmiljöhögskolan • Lunds tekniska högskola • Konsthögskolan i
Malmö • LTH Ingenjörshögskolan vid Campus Helsingborg • Musik-
högskolan i Malmö • Socialhögskolan • Sveriges bygguniversitet (till-
sammans med Chalmers, Kungl. Tekniska högskolan och Luleå tekniska
universitet) • Teaterhögskolan i Malmö • Trafikflyghögskolan

Stockholms universitet

IT-universitetet i Kista (tillsammans med Kungl. Tekniska högskolan)
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)
Umeå miljöhögskola (tillsammans med Umeå universitet) • Skogsmäs-
tarskolan

Umeå universitet

Arkitekthögskolan • Designhögskolan • Handelshögskolan • Konsthög-
skolan • Lärarhögskolan • Restauranghögskolan • Tekniska högskolan
• Umeå miljöhögskola (tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet)

Örebro universitet

Handelshögskolan • Musikhögskolan • Restaurang- och hotellhög-
skolan